



Državni izpitni center



P 1 5 1 A 1 0 3 1 3

TAVASZI VIZSGAIDŐSZAK

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

2015. június 1., hétfő

SZAKMAI ÉRETTSÉGI VIZSGA

Moderirana različica

1. FELADATLAP

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
1	2	Rész	Szövegtípus
		1. rész	♦ filmismertetés
		3. rész	♦ leírás
			Minden helyes megoldásért 1 pont jár.

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
2	1	♦ C	

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
3	1	♦ Bemutatja a legfélelmetesebb pókfajokat, hogy eloszlassa félelmünket és undorunkat irányukban.	Vagy ue. másképpen.
	1	♦ www.haziállat.hu	
Összesen	2		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
4	1	♦ pl. Babonák vagy Hiedelmek vagy Népszokások	Minden elfogadható megoldás 1 pont.

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
5	1	♦ B	

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
6	2	♦ áldozatukat leköpi vagy ragadós sprayt fújnak ki magukból/megezik párjukat/csőbe csálják zsákmányukat/hálóval bélelt vermet ásnak	Bármelyik kettőt a felsoroltak közül. Egy dolog említéséért 1, két dolog említéséért 2 pont jár.

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
7	1	♦ H	
	1	♦ I	
	1	♦ H	
	1	♦ I	
	1	♦ H	
Összesen	5		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
8	1	♦ A	

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
9	1	♦ pénzt kap vagy pénzhez jut	
	1	♦ pókot talál vagy pókra bukkan	
Összesen	2		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
10	1	♦ nyolclábú(ak)	
	1	♦ kis állat(ok)	
	1	♦ nyolclábú mérnök(ök) vagy apró ragadozó	
Összesen	3		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
11	1	♦ az a lány, aki nincs férjnél/családi állapot	Vagy egyéb más megfelelő.
	1	♦ pl. A hajadon eddig nem volt hajfesték?	
Összesen	2		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
12	2	♦ mér / nők / ök / ről T K J R	Minden két jó megoldás 1 pont.

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások	
13	4	Kijelentő mód	Felszólító mód	Minden helyes megoldásért 1 pont jár.
		♦ használja	♦ használja	
		♦ elkábítja	♦ elkábítsa	

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások	
14	2	Szószerkezet	Példa	Minden helyes megoldásért 1 pont jár.
		tárgyas	♦ használja a mérgét vagy elkábítsa prédáját	
		jelzős	♦ legtöbb pók	

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
15	1	♦ 3	
	1	♦ felsőfokban	
Összesen	2		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
16	1	♦ hideg idő lesz/hidegre kell számítani	Vagy ue. másképpen.
	1	♦ akkor aznap izgalmak várnak rád/izgalmas eseményeknek leszél részese	Vagy ue. másképpen.
Összesen	2		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
17	1	♦ 5	
	1	♦ 3	
	1	♦ 2	
Összesen	3		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
18	2	♦ F, C, D, E, A, B	6 és 5 helyes megoldásért 2 pont jár, 4 és 3 helyes megoldásért 1 pont jár.

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
19	1	♦ A film nem mutatja be a pókok életét.	
	1	♦ A pókok magasabbra ugranak saját testméretüknél.	
Összesen	2		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
20	1	♦ pl. A pókhálóba gabalyodott ember új barátal ismerkedik meg.	A helyes átalakításért 1 pont jár.
	1	♦ pl. Úgy/Akkor érjük el vagyunk gyarapodását, ha keményen dolgozunk.	A helyes átalakításért 1 pont jár.
	1		A korrekt helyesírásért 1 pont jár.
Összesen	3		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
21	1	♦ állatfaj	
	1	♦ alkalmazkodott	
	1	♦ között/közt	
	1	♦ rágcsáló,	
Összesen	4		

Feladat	Pont	Szempontok
22		
Tartalom	5	a műfaji követelményeknek megfelelően fejti ki a véleményét (tématartás, érvelés)
Stílus	2	a szövegtípusnak való megfelelés (szókincs, arányosság, világosság)
Nyelvhelyesség	3	pontos, világos fogalmazás, a köznyelvi normatív formák használata, a nyelvjárási alakok kerülése, a helyesírási szabályok követése
Szerkezet	1	a szerkezeti követelményeknek való megfelelés, helyes, logikus szövegszerkesztés
Terjedelem	1	120 szó; 10%-kal rövidebb szöveg esetében a terjedelemért nem adható pont
Összesen	12	

2. FELADATLAP

1. Az irányított irodalmi fogalmazás értékelése

A dolgozat témája Hertza Mikola A lift című művének részlete

A jelölt a dolgozatában a szempontoknak megfelelően elvégzi az alábbiakban leírtakat.

Pont	Ismerteti a részlet témáját: 3 pont (ismeret és megértés).
0	Nem, illetve rosszul ismerteti a témát.
1	Felszínesen ismerteti a témát, illetve csak a részlet tartalmát írja le.
2	Megfelelően, de kevésbé árnyaltan ismerteti a témát.
3	Jól, teljességre törekedve ismerteti a témát.

Pl.: A történet egy liftben játszódik, az író azt a mozzanatot ragadja meg, amikor a felvonó – egy furcsa kívánság következtében – elromlik. A két szereplő a liftben ragad, két órát kénytelenek rabságban, bezártságban tölteni. A szövegrészlet nagyobbik része ezt a periódust mutatja be. *Vagy ugyanez másképpen. A pontszám az ismertetés kifejtettségével arányosan adható meg.*

Pont	Ismerteti az írói elbeszélésmódot: 2 pont (ismeret és megértés).
0	Nem, illetve rosszul ismerteti az elbeszélésmódot.
1	Felszínesen, illetve csak részben jól ismerteti az elbeszélésmódot.
2	Jól, teljességre törekedve ismerteti az elbeszélésmódot.

Pl.: A történetet a liftező szemszögéből látjuk, egyes szám első személyben mondja el az eseményeket. A szövegrészlet az ő monológjaiból és a liftesfiúval folytatott rövid párbeszédeiből áll. A szövegrészletben a vívódás, a félelem izgalma és indulata jelenik meg, melyet a szerző a különböző szerkezetű és típusú mondatok váltakozásával érzékeltet.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám az ismertetés kifejtettségével arányosan adható meg.

Pont	Összefoglalja, mi és miért történik a lifttel: 2 pont (alkalmazás és elemzés).
0	Nem, illetve rosszul foglalja össze, mi és miért történik a lifttel.
1	Felszínesen, illetve csak részben jól foglalja össze, mi és miért történik a lifttel.
2	Árnyaltan, teljességre törekedve foglalja össze, mi és miért történik a lifttel.

Pl.: A liftező kíváncsisága miatt a liftesfiú a szokásos gomb helyett a 12-es számút nyomja meg a tízemeletes épületben. A felvonó a 10. emeleten nem áll meg, hanem a kijelző szerint megy tovább: „*Akkor egy nagyon természetellenes, soha nem hallott reccsenő hangot adott ki, érződött, hogy a lift megáll*”. A lift beragad, az ajtót nem lehet kinyitni. A felvonó két órán keresztül a börtönük lesz: „*Nem tudom, hogyan telt el az a két óra, amíg ott álldogáltunk börtönünkben*”

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a bemutatás kifejtettségével arányosan adható meg.

Pont	A kettőjük között létrejött kapcsolat alapján bemutatja a liftesfiút és a liftező embert: 6 pont (alkalmazás és elemzés). Egy-egy szereplő bemutatása 3-3 pontot ér.
0	Nem, illetve rosszul mutatja be a szereplőt (nem, illetve rosszul utal a kapcsolatukra).
1	Felszínesen, illetve csak részben jól mutatja be a szereplőt (felszínesen, illetve csak részben utal a kapcsolatukra).
2	Megfelelően, de kevésbé árnyaltan mutatja be a szereplőt (megfelelően, de kevésbé árnyaltan utal a kapcsolatukra).
3	Árnyaltan, teljességre törekedve mutatja be a szereplőt (árnyaltan, teljességre törekedve utal a kapcsolatukra).

Pl.: A liftesfiú a munkáját végzi. Bordó egyenruhát hord. Keveset beszél, reggelente csak néhány rutinmondatot vált az alkalmazottakkal. A liftező hat éve dolgozik az irodaépületben. Nyakkendőt és

elegáns cipőt visel. Naponta csupán néhány percet töltenek együtt a liftben, akkor is csak az időjárásról beszélgetnek: „*hat év háromszáz reggelén az időjárásról kívül másról nem beszéltünk*”. Viszonyuk távolságtartó, magázódnak. A liftező kíváncsisága miatt ragadnak be, s ezért a liftesfiú mérges rá: „*Beragadtunk – sziszegte mérgesen. Nem nézett rám, de tudtam, hogy engem átkoz*”. A kétórás rabságuk alatt sem beszélgetnek sokat, megnyilvánulásaik leginkább tényközlők. A liftező előveszi a szokásos témájukat az időjárásról, de a liftesfiú nem válaszol: „*Úgy néz ki, esős ősz lesz – mondtam végül kínomban, de a liftesfiú nem válaszolt*”. A liftesfiú a szabadulásuk után is neheztel a liftezőre: „*Éreztem a hátamba fúródó elképedt tekintetét*”.
Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a kifejtettség mértékével arányosan adható meg.

Pont	Megfogalmazza, mi minden jut eszébe a liftezőnek ebben a szorult helyzetben: 3 pont (alkalmazás és elemzés) .
0	Nem, illetve rosszul fogalmazza meg, mi minden jut eszébe a liftezőnek ebben a szorult helyzetben.
1	Felszínesen, illetve csak részben jól fogalmazza meg, mi minden jut eszébe a liftezőnek ebben a szorult helyzetben.
2	Megfelelően, de kevésbé árnyaltan fogalmazza meg, mi minden jut eszébe a liftezőnek ebben a szorult helyzetben.
3	Árnyaltan, teljességre törekedve fogalmazza meg, mi minden jut eszébe a liftezőnek ebben a szorult helyzetben.

Pl.: A liftező a két órán át tartó bezártságuk alatt magában filozofál: „*És ha sohasem szabadulunk? Néztam a liftesfiú hátát*”. Dühös magára: „*Én marha, kellett nekem tizenkettes...*”, mérges a hiányzó információk miatt: „*De ki az a háborodott elme, aki nem írja a panel mellé – ha már így legyártották... hogy kérem, ne tessék megnyomni a tizenkettes gombot!*”. A cipője egyre inkább szorítja a lábát, a nyakkendője pedig a nyakát. Élet és halál kérdéseiről gondolkodik: „*Ha nem szabadítanak ki, meghalunk, ez van*”. A lakatlan szigeten való létezéshez hasonlítja a mostani szituációt: „*Mint lakatlan szigeten, ketten*”. Azon gondolkodik, amennyiben nem kapnak időben segítséget, úgy éhen vagy szomjan is halhatnak. „Barbár” gondolatok és a halál lehetősége is foglalkoztatja: „*Megesszük egymást, esetleg. De hamarabb szomjan halunk*”. Áttekinti magában, hogyan viszonyulnának akkor egymáshoz: „*És vajon mielőtt meghalnék – meghalna –, letegeződnénk?*”.
Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a kifejtettség mértékével arányosan adható meg.

Pont	Állást foglal arról, miért rossz a bezártság: 3 pont (szintézis és értékelés) .
0	Nem foglal állást a kérdésben.
1	Felszínesen foglal állást a kérdésben.
2	Jól, de kevésbé meggyőzően foglal állást a kérdésben.
3	Jól, meggyőzően foglal állást a kérdésben.

A jelölt véleményét akkor is tiszteletben kell tartani, ha az értékelő tanár nem ért egyet a megfogalmazottakkal. A pontszám az állásfoglalás kifejtettségével arányosan adható meg.

Pont	Kifejti véleményét a kíváncsiságról mint emberi tulajdonságról: 3 pont (szintézis és értékelés) .
0	Nem fejt ki véleményét a kérdésről.
1	Felszínesen fogalmazza meg véleményét.
2	Jól, de kevésbé meggyőzően fejt ki véleményét.
3	Jól, meggyőzően fejt ki véleményét.

A jelölt véleményét akkor is tiszteletben kell tartani, ha az értékelő tanár nem ért egyet a megfogalmazottakkal. A pontszám a kifejtettség mértékével arányosan adható meg.

2. A kevésbé irányított irodalmi fogalmazás értékelése

A dolgozat témája Tóth Krisztina Labdák és csillagok című novellájának részlete

A jelölt a dolgozatában a szempontoknak megfelelően elvégzi az alábbiakban leírtakat.

Pont	Ismerteti a szövegrészlet témáját: 3 pont (ismeret és megértés).
0	Nem vagy rosszul ismerteti a témát.
1	Felszínesen ismerteti a témát, illetve csak a részlet tartalmát írja le.
2	Jól, de kevésbé lényegre törően ismerteti a részlet tartalmát
3	Jól, teljességre törekedve ismerteti a témát.

Pl.: A szövegrészlet anya és kislánya balatoni nyaralásának egy délutánját mutatja be. Két, egymással összefüggő történetet emel ki a szerző. Azt tudjuk meg a részletből, hogy miként reagál a tömeg a reklámlabdákra, s ez milyen hatást vált ki a főszereplőkben, illetve hogyan jutnak túl ezen a problémán. *Vagy ugyanez másképpen.*

Pont	Ismerteti az írói elbeszélésmódot: 2 pont (ismeret és megértés).
0	Nem, illetve rosszul ismerteti az elbeszélésmódot.
1	Felszínesen, illetve csak részben jól ismerteti az elbeszélésmódot.
2	Jól, teljességre törekedve ismerteti az elbeszélésmódot.

Pl.: A történetet az anya szemszögéből látjuk. Az anya gondolatait két párbeszéd szakítja meg. Ezek közül az egyiket, melyet egy nagymamával folytatott, csak felidézi: „*Óvatosan megkérdezem, nem tudna-e egyet adni. Nem lehet, magyarázza, három unokája van*”. A kislánnyal történő tényleges dialógus a labdaszerzési akció kudarcát jeleníti meg: „*– Nem hoztál? – Nem – rázom a fejem, de érzem, hogy magyarázattal tartozom. – Túl sokan voltak*”. A rövid és hosszabb, illetve a kérdő- és kijelentő mondatok váltakozásában feszültség érzékelhető. *Vagy ugyanez másképpen. A pontszám az ismertetés kifejtettségével arányosan adható meg.*

Pont	Bemutatja a strandoló tömeg viselkedésének változásait: 3 pont (alkalmazás és elemzés).
0	Nem, illetve rosszul mutatja be a strandoló tömeg viselkedésének változásait.
1	Felszínesen, illetve csak részben jól mutatja be a strandoló tömeg viselkedésének változásait.
2	Megfelelően, de kevésbé árnyaltan mutatja be a strandoló tömeg viselkedésének változásait.
3	Jól, teljességre törekedve mutatja be a strandoló tömeg viselkedésének változásait.

Pl.: Kezdetben az emberek nyugodtan strandolnak, élvezik a vizet, napoznak a törölközőkön, illetve esznek a büfében. Az emberek viselkedése hirtelen megváltozik, megszűnik a nyugalom: „*Férfiak ugranak fel és préselődnek ki a padok között, nők hagyják ott a félig teli tányért és sietnek a part felé*”, „*egyre több ember tódul a part felé... reklámrepülő közeleg... időnként élénk színű labdákat szór a levegőbe.*” Ezekért a labdákért rohannak az emberek a vízbe, nincsenek senkire és semmire tekintettel saját magukon kívül. A labdák megszerzése után újra megnyugszik a tömeg: „*A családok összeölelkeznek a parton, megindul a zsákmány szétosztása*”. *Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a bemutatás kifejtettségével arányosan adható meg.*

Pont	Jellemzi az édesanyját, összehasonlítja az édesanya és a nagymama hozzáállását a labdaszerzéshez: 3 pont (alkalmazás és elemzés).
0	Nem, illetve rosszul végzi el a jellemzést és az összehasonlítást.
1	Felszínesen, illetve csak részben jól végzi el a jellemzést és az összehasonlítást.
2	Megfelelően, de kevésbé árnyaltan végzi el a jellemzést és az összehasonlítást.
3	Jól, teljességre törekedve végzi el a jellemzést és az összehasonlítást.

Pl.: Az anya értetlenül szemléli a tömeg önző, értelmetlen szerzésre törekvő viselkedését. Ő is szeretne egy labdát a gyermekének, de nem jut neki, a többiek erőszakosabbak, gyorsabbak, határozottabbak és ügyesebbek. A vízben egy testes nagymama több labdát is szerzett: „*Óvatosan megkérdezem, nem tudna-e egyet adni. Nem lehet, magyarázza, három unokája van, egy meg kell tartálnak. Nem fessegetem, mire a tartalék.*” Az anya csalódott a labdaszerzési akció kudarca miatt. *Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a bemutatás kifejtettségével arányosan adható meg.*

Pont	Megvizsgálja a gyerek csalódottságának okát: 3 pont (alkalmazás és elemzés).
0	Nem, illetve rosszul vizsgálja meg a gyerek csalódottságának okát.
1	Felszínesen, illetve csak részben vizsgálja meg a gyerek csalódottságának okát.
2	Megfelelően, de kevésbé árnyaltan vizsgálja meg a gyerek csalódottságának okát.
3	Árnyaltan, teljességre törekedve vizsgálja meg a gyerek csalódottságának okát.

Pl.: A kisfiú megbántódik azon, hogy édesanyja nem volt elég ügyes, s ezért nem tudott labdát szerezni: „*kedvetlenül piszkálgatja a halat, alig eszik*”. Hiába van saját, régi labdájuk, azzal nem akar játszani. Kedvetlen, vágyódik egy olyan reklámlabdára: „*Nekünk is van egy sárga strandlabdánk, de ez már nem érdekli: neki másmilyen kellene. Egy olyan*”. Az édesanyjában is csalódott, hiába próbálta az anya megmagyarázni a gyerekeknek a sikertelenség okát: „*Sőt, nem is elsősorban a labda kellene, hanem egy olyan anya, aki igenis hoz egyet. Aki tud szerezni*”. Még este, lefekvés előtt is szomorú. *Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a kifejtettség mértékével arányosan adható meg.*

Pont	Összefoglalja, mitől múlik el a kisfiú bánata: 2 pont (alkalmazás és elemzés).
0	Nem, illetve rosszul foglalja össze, mitől múlik el a kisfiú bánata.
1	Felszínesen, illetve csak részben jól foglalja össze, mitől múlik el a kisfiú bánata.
2	Árnyaltan, teljességre törekedve foglalja össze, mitől múlik el a kisfiú bánata.

Pl.: Az édesanya éjszakai parti sétára hívja a kisfiút: „*Már pizsamában van, amikor kitalálom, hogy sétáljunk le és nézzük meg az éjszakai eget*”. Hullócsillagot szeretnének látni. A kisfiút megnyugtatja az őket körülvevő világ nyugalma. Édesanyjával együtt szépnek látja azt az eget, ahol most reklámlabdák helyett csillagok vannak. A néma parton a kisfiú egy zseblámpával világít a csillagok felé: „*Néz fölfelé és jeleket ad, zseblámpával integetett a csillagoknak*”. *Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a kifejtettség mértékével arányosan adható meg.*

Pont	Állást foglal arról, milyen szerepet játszik az önzés, a szerezni akarás a mai emberek életében: 3 pont (szintézis és értékelés).
0	Nem fejt ki véleményét.
1	Felszínesen fogalmazza meg véleményét.
2	Jól, de kevésbé meggyőzően fejt ki véleményét.
3	Jól, meggyőzően fejt ki véleményét.

A jelölt véleményét akkor is tiszteletben kell tartani, ha az értékelő tanár nem ért egyet a megfogalmazottakkal. A pontszám a kifejtettség mértékével arányosan adható meg.

Pont	Kifejt álláspontját arról, hogy mit tett volna a strandolók helyében: 3 pont (szintézis és értékelés).
0	Nem fejt ki véleményét a kérdésről.
1	Felszínesen fogalmazza meg véleményét.
2	Jól, de kevésbé meggyőzően fejt ki véleményét.
3	Jól, meggyőzően fejt ki véleményét.

A jelölt véleményét akkor is tiszteletben kell tartani, ha az értékelő tanár nem ért egyet a megfogalmazottakkal. A pontszám a kifejtettség mértékével arányosan adható meg.

Az irodalmi dolgozat nyelvezetét a szakmai érettségi vizsga tantárgyi vizsgakatalógusa alapján értékeljük (helyesírás, nyelvhelyesség: 4 pont; stílus: 2 pont; szerkezet: 2 pont).